4. В. С. Косенко і культурно-мистецькі традиції Волині-Житомирщини: наук. збірн. [Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 100-річчю Житомирщина муз. училища ім. В. С. Косенка (24-26 берез. 2005р.)] / Ред.-упор. Н. І. Качоровська, П. Х. Даценко. — Житомир : Косенко, 2005. — 128 с.
5. Кухаренко Ю. В. Первобытные памятники Полесья / Ю. В. Кухаренко. — М.-Л. : Наука, 1962. — 24 с.
6. Голіков А. П. Вступ до економічної та соціальної географії : підручник / А. П. Голіков, Я. Б. Олійник, А. П. Степаненко. — К. : Либідь, 1996. — 320 с.
7. Финогеев Б. Л. Предпосылки и перспективы развития этнического туризма в Крыму / Б. Л. Финогеев, В. И. Шостка // Туристично-краєзнавчі дослідження. Випуск 1. Частина перша. — К. : КМ-Трейдінг, 1998. — С. 95–107.
8. Молодецький А. Е. Історико-культурні ресурси в'їзного етнічного туризму у Північно-Західному Причорномор'ї / А. Е. Молодецький // Туристично-краєзнавчі дослідження. Випуск 5. — К., 2004. — С. 106–113.
9. Орлова М. Л. Ресурси етнічного туризму регіону: суспільно-географічна оцінка (на матеріалах Одеської області) : дис... канд. наук: 11.00.02 / М. Л. Орлова. — Одеса, 2009. — 251 с.
10. Пархоменко Т. С. Антропологія туризму / Т. С. Пархоменко // Філософія туризму. Навчальний посібник. — К. : Кондор, 2004. — С. 57–65.
11. Федорченко В. К. Туристський словник-довідник / В. К. Федорченко, І. М. Мініч. — К. : Дніпро, 2000. — 154 с.
12. Зорин И. В. Туристский терминологический словарь / И. В. Зорин, В. А. Квартальнов. — М. : Советский спорт, 1999. — 664 с.
13. Любіцева О. О. Туристичні ресурси України / О. О. Любіцева, Є. В. Панкова, В. І. Стафійчук. — К. : Альтерпрес, 2007. — 369 с.:іл., картосхеми.
14. Стафійчук В. І. Рекреалогія. Навч. посіб. / В. І. Стафійчук. — К. : Альт прес, 2006. — 264 с. : картосхеми 15.
15. Матвєєва Л. Л. Культурологія: курс лекцій: навч. посібник / Л. Л. Матвєєва. — К. : Либідь, 2005. — С. 484.
16. Світловський О. Т. Основи етнодемографії / О. Т. Світловський. — Глухів : РВВ ГДПУ, 2006. — С. 16.
17. Добреньков В. И. Фундаментальная социология: В 15 т. — Т. 11: Культура и релігія / В. И. Добреньков, А. И. Кравченко — М. : ИНФРА-М, 2007. — С. 346–347.

Надійшла до редколегії 06.03.2013 р.

УДК 008

С. С. РУДЕНКО

ІНФОРМАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ У ВИМІРІ СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВОЇ, ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ТА ТЕХНОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Проаналізовано законодавчу базу, розкрито інформаційну діяльність через призму соціально-правової, інтелектуальної та технологічної культури українського суспільства.

Ключові слова: *інформаційна діяльність, інформація, культура, суспільство.*

Проанализирована законодательная база, раскрыта информационная деятельность с позиций социально-правовой, интеллектуальной и технологической культуры украинского общества.

Ключевые слова: *информационная деятельность, информация, культура, общество.*

The article analyzes the legal framework, disclosed information activities through the prism of legal, social, intellectual and technological culture of the Ukrainian society.

Key words: *information activities, information, culture, society.*

Інформація вже давно є важливим чинником оптимізації розвитку суспільства, підвищення рівня його сталості, добробуту. Інформаційну природу, по суті, мають багатогранна система соціальної пам'яті та велична піраміда культури, які забезпечують неперервність життя людства.

Уже сьогодні інформацію усвідомлюють як особливий, унікальний за своїм значенням ресурс подальшого розвитку людства. Інформація — безцінний товар сьогодення й майбутнього, який завжди буде актуальним у різних сферах людської діяльності. Вона має ту принципову перевагу, що, на відміну від усіх інших видів ресурсів розвитку, які неминуче скорочуються в процесі практичного використання в результаті інформаційно-аналітичної діяльності здатна навіть збільшуватися.

Поступово соціум наближається до виникнення нового типу культури і нових вимірів, пов'язаних з якісно новими доступом до інформації та її переробкою, новітніми технологіями. Оптимізація розвитку суспільства, щоб воно стало справді розумним та досвідченим, потребує невідомих, практично недосяжних раніше обсягів інформації.

Цю проблему розглядали як зарубіжні (Д. Лайон, А. Турена, Дж. Нейсбіта), так і українські науковці (В. М. Андрієнко, Р. А. Калюжний, С. П. Кулицький, А. І. Марущак та ін.).

Однак дослідники не розглядали означену проблему щодо таких взаємопов'язаних складових, як право, інтелектуальна діяльність і технологічна культура.

Мета статті — розгляд інформаційної діяльності у вимірі соціально-правової інтелектуальної та технологічної культури українського суспільства.

Держава гарантує свободу інформаційної діяльності всім громадянам і юридичним особам у межах їх прав і свобод, функцій та повноважень.

У Конституції України (р. II, ст. 34) наголошено на тому, що «кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб — на свій вибір» [7].

Серед законодавчих документів, що регламентують інформаційні процеси в Україні, передусім слід відзначити Закон України «Про

інформацію», який є основним нормотворчим документом в означеній галузі [4]. Чинність цього Закону поширюється на інформаційні відносини, які виникають в усіх сферах життя і діяльності суспільства та держави під час отримання, використання, поширення й зберігання інформації. Закон установлює загальні правові основи вищезазначених процесів, поширення та зберігання інформації, закріплює право особи на інформацію в усіх сферах суспільного і державного життя України, а також систему інформації, її джерела, визначає статус учасників інформаційних відносин, регулює доступ до інформації та забезпечує її охорону, захищає особу і суспільство від неправдивої інформації.

Під інформаційною діяльністю розуміється сукупність дій, спрямованих на задоволення інформаційних потреб громадян, юридичних осіб і держави.

Закон України «Про науково-технічну інформацію» розширює це поняття і розглядає науково-інформаційну діяльність як сукупність дій, спрямованих на задоволення потреб громадян, юридичних осіб і держави в науково-технічній інформації, що полягає в збиранні, аналітично-синтетичному опрацюванні, фіксації, зберіганні, пошуку та поширенні інформації [5].

Закон України «Про інформаційні агентства» відповідно до Конституції України, інших законів України та міжнародно-правових документів закріплює правові основи інформаційної діяльності в Україні та міжнародної співпраці різних інформаційних служб, агентств, організацій тощо [4].

Питання захисту інформації розглядає Закон України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах», встановлює основи регулювання правових відносин щодо захисту інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах, визначає право доступу до неї громадян, права власника інформації на її захист, а також встановлене чинним законодавством обмеження на доступ до інформації [5].

Національною програмою інформатизації визначено стратегію вирішення проблеми забезпечення інформаційних потреб та інформаційної підтримки соціально-економічної, науково-технічної, національно-культурної й іншої діяльності. Серед пріоритетних напрямів цієї програми — створення інформаційно-консультативної системи, яка є сегментом вищезгаданої інтегрованої програми, а тому повинна відповідати вимогам методології її створення, технічного, програмного, інформаційного забезпечення й організації взаємодії із системою вищих органів державної влади. Водночас побудова інформаційної системи має певні особливості, які зумовлені специфікою галузі. Вона будується за функціональними принципами з узгодженням діяльності всіх управлінських структур галузі. При цьому для кожної суспільної інституції необхідно сформувати функціональні системи інформаційної підтримки їх ефективної діяльності.

В Україні існує унікальна система Науково-технічної інформації (НТІ), яка може виконувати складні й відповідальні замовлення як на державному, так і на інших рівнях. Державна політика створення інформаційного простору має будуватися з урахуванням існуючої інфраструктури НТІ, до якої належать Український Інститут науково-технічної й економічної інформації (УкрІНТЕІ), 19 регіональних центрів НТЕІ, Державна науково-технічна бібліотека (ДНТБ) та Державне поліграфічне підприємство (ДПП) [11, с. 261].

Інформаційна діяльність у сучасних умовах інформатизації суспільства дійсно інтегрувала майже всі сфери соціального життя, але ж не розчинилась, а набула нового рівня — інтелектуального та технологічного. Організаційне її оформлення — центри науково-технічної інформації, очолювані УкрІНТЕІ (Українським Інститутом науково-технічної та економічної інформації), не тільки залишилося, а й розширилося завдяки створенню інформаційно-аналітичних, патентно-інформаційних, рекламно-інформаційних структур, інформаційних агенцій недержавних форм власності тощо [10, с. 48].

Маючи статус пошукового органу, ЦНТЕІ (Центр науково-технічної і економічної інформації) здійснює патентно-інформаційні пошуки для державної експертизи новизни винаходів, консультує з питань захисту інтелектуальної власності, оформлює документи на патентування винаходів, корисних моделей, промислових зразків і товарних знаків.

З метою реклами та просування інформації на зовнішній і внутрішній ринки регіональні ЦНТЕІ організовують виставки-презентації нововведень. Наприклад, у Львові — виставка «Інновації та інвестиційні проекти західного регіону України», в Чернігові — «Інновація» тощо. Стає актуальним завдання створення в складі ЦНТЕІ структур з просування технологій.

Аналіз міжнародного досвіду і внутрішньої ситуації засвідчив, що в Україні об'єктивно склалися всі передумови для еволюційної трансформації ЦНТЕІ в регіональні інформаційно-аналітичні бізнес-інноваційні центри з відповідною внутрішньою інфраструктурою для підтримки інноваційної діяльності, зокрема захисту та комерціалізації інтелектуальної власності.

Відомо, що у формуванні інформаційного простору України особливе значення має науково-технічна й економічна інформація. У прийнятому Законі «Про наукову та науково-технічну діяльність» визначено, що «НТІ є основою для розвитку науки, техніки й інноваційної діяльності — творчості всього народу».

На основі викладеного можна дійти висновку, що настав час перебудови інформаційної діяльності з урахуванням сучасних вимог до створення та використання інформаційних продуктів і послуг в електронному вигляді. Змінювати форми доведення інформації до користувачів не слід, але способи роботи з інформацією, виготовленням та реалізацією інформаційних продуктів і послуг об'єктивно змінюються з розвитком науково-технічного прогресу.

Інформаційна діяльність — це сукупність дій, спрямованих на задоволення інформаційних потреб громадян, юридичних осіб і держави. З метою задоволення цих потреб органи державної влади, місцевого й регіонального самоврядування створюють інформаційні служби, системи, мережі, бази і банки даних [9, с. 9].

Порядок їхнього створення, структура, права й обов'язки визначені Кабінетом Міністрів України або іншими органами державної влади, а також місцевого і регіонального самоврядування. Держава зобов'язана постійно піклуватися про своєчасне створення, належне функціонування та розвиток інформаційних систем, мереж, банків і баз даних у всіх напрямах інформаційної діяльності.

Держава гарантує свободу інформаційної діяльності в цих напрямах усім громадянам та юридичним особам у межах їх прав і свобод, функцій та повноважень. Основні напрями інформаційної діяльності такі: політичний, економічний, соціальний, духовний, екологічний, науково-технічний, міжнародний тощо. Основними видами інформаційної діяльності є отримання, використання, поширення та зберігання інформації. Отримання інформації — це набуття, придбання, накопичення відповідно до чинного законодавства України документованої або публічно оголошуваної інформації громадянами, юридичними особами або державою. Використання інформації — це задоволення інформаційних потреб громадян, юридичних осіб і держави. Поширення — це розповсюдження, оприлюднення, реалізація у встановленому законом порядку документованої або публічно оголошуваної інформації. Зберігання інформації — це забезпечення належного стану інформації та її матеріальних носіїв.

Отримання, використання, поширення та зберігання документованої або публічно оголошуваної інформації здійснюють у порядку, передбаченому Законом «Про інформацію» [4] та іншими законодавчими актами в галузі інформації.

Дослідження й оптимізація функціонування всієї системи науково-технічної та соціально-економічної інформації в Україні мають основуватися на розумінні сутності інформаційно-аналітичної діяльності, її місця та сучасної ролі в житті суспільства, без чого всі спроби поліпшити стан справ у цій сфері приречені залишатися на рівні швидкоплинної емпірії, вузького практицизму та рутини. Отже, одне з помітних завдань сучасної теоретичної інформатики — осмислення природи інформаційно-аналітичної діяльності [8, с. 69].

Вирішення означеної проблеми започатковано в процесі аналізу засад теоретичної інформатики та безпосередньо змісту поняття інформаційно-аналітичної діяльності. На сучасному етапі розвитку суспільства інформаційно-аналітичну діяльність, безперечно, слід розуміти як пріоритетний вид діяльності, винятково важливий для нашої країни та її стратегічних перспектив. Цим зумовлене завдання теоретичної інформатики. Зважаючи на глибину науково-інтеграційних процесів сучасності, праця в цьому напрямі може бути достатньо успішною лише за умови органічної взаємодії інформатики з іншими

галузями знання аж до таких найвищих щаблів узагальнення, як філософія людини і соціуму.

Під час переходу до ринкової економіки лінійні зв'язки управління зберігаються, але втрачають адміністративний характер і поступово замінюються зв'язками лінійно-функціональними, які базуються на спеціалізованих потоках інформації. При цьому вплив державного управління на виробників реалізується переважно через розгалужені інформаційні зв'язки консультативно-орієнтованого типу, які сприяють здійсненню товарно-грошових обмінних операцій між юридично незалежними господарськими суб'єктами. Провідниками при цьому є як державні функціональні, так і недержавні професійні служби.

Саме таке сполучення державних і недержавних інформаційно-консультаційних структур характерне для систем управління галузі країн з високорозвинутим виробництвом [1, с. 197].

Сьогодні вже не викликає сумніву, що здійснення державою повноцінної інноваційної діяльності, впровадження досягнень науково-технічного прогресу неможливі поза інформаційно-консультаційною системою, яка стає невід'ємною складовою інноваційної діяльності, передбачає сумісну працю державних і недержавних інформаційних структур, розглядаючи інформаційно-консультаційні послуги як товар.

Інформації, яка є товаром, притаманні обов'язкові ознаки — вартість, собівартість. Подібно до цього вартість і собівартість мають і консультаційні послуги, які дозволяють розвивати виробництво, опрацьовувати та реалізовувати вироблений товар з найменшими витратами й найбільшим прибутком.

Інформаційно-консультаційні послуги являють собою складову інноваційної діяльності, яка, у свою чергу, має всі необхідні характеристики товару. На думку фахівців, двома головними характеристиками інновацій є її новизна (науково-технічний аспект) і комерційний успіх (економічний аспект). Ці аспекти тісно пов'язані, причому науково-технічний аспект стає економічним фактором тільки в тому разі, коли нововведення вносяться в новий продукт, який має попит.

Слід відзначити, що донині це питання ще не вирішене, тобто не створено концепції ціноутворення на інформаційно-консультаційні послуги.

Для вироблення практичного механізму ціноутворення на інформаційно-консультаційному ринку необхідними є формування стабільного ринку науково-технічних та інформаційних інновацій, створення системи патентно-ліцензійних відносин на національному рівні.

Інформаційна інфраструктура, діяльність інформаційних об'єктів слід перебудувати так, щоб усі процеси збирання, опрацювання, зберігання та передавання інформації здійснювалися завдяки впровадженню й використанню сучасних технологій та телекомунікацій. Крім того, необхідно усвідомлювати, що інформація, інформаційні продукти та послуги в ринкових умовах стають товаром незалежно від того, на які кошти вони були виготовлені (державний бюджет

або приватні вкладення). Тому інтелектуальні, правові й економічні механізми організації інформаційної діяльності підлягають певній перебудові. Пріоритетними мають бути якісні характеристики інформації, такі як цінність, повнота, актуальність, швидкість надання тощо. Кожен підприємець хоче знати: чим вигідніше зайнятися, яка мінімальна і максимальна ціни на продукцію, що він виробляє, який стан партнерів та конкурентів, на якому рівні перебуває в країні підприємницьке середовище тощо. Зрозуміло, що без інформації про економічну кон'юнктуру й перспективи її змін неможливо прогнозувати бізнес, приймати господарські рішення, планувати конкретні виробничі угоди. Отримуючи від інформаційної структури інформацію, користувач сплачує не стільки за саму інформацію, скільки за інформаційні послуги, тобто послуги з її опрацювання та надання. Сучасний інформаційний ринок пропонує користувачеві інформацію у формі:

- друкованого видання, яким можна користуватися постійно;
- бази даних на дискетах, CD, які можна прочитати на персональних комп'ютерах користувачів практично як книгу, але з фактично необмеженими можливостями швидкого пошуку будь-якого їх файлу;
- віддаленого доступу до баз даних у режимі on-line, коли необхідна користувачеві інформація надходить на його персональний комп'ютер негайно, і в режимі off-line, коли користувач отримує інформацію за своїм запитом із затримкою;
- консультації, які надають користувачеві інформаційних ресурсів на його запит.

Інформація, продукти її опрацювання не виникають самі собою, їх створюють спеціалісти. Тим більше, що друга половина XX ст. характеризується стрімким долученням трудових ресурсів до сфери опрацювання постійно зростаючих обсягів інформації, повсюдним упровадженням комп'ютерів та засобів зв'язку. Звідси — необхідність оновлення процесів освіти, підвищення кваліфікації інформаційних працівників, перепідготовки кадрів.

Інформаційний лікнеп слід здійснювати впродовж усього життя. Це надасть можливості не тільки опанувати культуру та правила роботи з інформацією, набути навичок використання комп'ютерних засобів, а й своєчасно і кваліфіковано реагувати на зміни, що відбуваються в процесах науково-технічного прогресу [9, с. 147].

Масовість джерел інформації, методів її збирання, опрацювання та передавання зумовлює необхідність розроблення механізму культури відповідного управління нею. Проблеми управління, як відомо, вирішує менеджмент. Звідси виникає поняття «інформаційний менеджмент», яке потребує тлумачення. У США під ним розуміють управління інформацією як цінним ресурсом, який має свою вартість і використовується на всіх рівнях суспільства й у всіх сферах економіки [6, с. 167].

Завдання інформаційного менеджменту на будь-якому рівні організаційної структури від підприємства до держави і світової

спільноти передбачають: розроблення концепції організації та інформаційної інфраструктури, управління технологією й інформацією. Для інформаційного менеджменту характерна наявність особи відповідальної, за інформацію та інформаційно-технологічні ресурси як у державному, так і в приватному секторі.

Типова організація інформаційного менеджменту містить такі функціональні компоненти: системи інформаційного менеджменту й опрацювання даних, бібліотеки, інформаційні центри, науково-технічні інформаційні програми, інформаційний аналіз, статистичні розрахунки, управління фактографічними даними, архівні програми, організація роботи з інформацією та програми з її поширення, створення баз даних. Найважливіша сучасна тенденція інформаційного менеджменту — перехід від управління інформаційними технологіями (устаткування та програмне забезпечення) до управління інформаційним змістом (бази даних і файли).

В умовах ринку основним завданням розвитку інформаційних послуг є орієнтація на ділову та комерційну інформацію, при цьому, як уже зазначалося, в електронній формі. Орієнтація на розвиток саме таких послуг дозволяє перетворити інформаційну діяльність на найважливіший елемент ринкової інфраструктури господарства, отримати необхідні для підтримання та розвитку інформаційної діяльності капітальні вкладення. Крім цього, розвиток інформаційних послуг стимулює та прискорює загальний розвиток ринкових відносин у країні.

Останніми роками у світі, зокрема в Україні, знову почали приділяти увагу важливості підвищення культури і якості інформаційного обслуговування як запоруці успіху в усіх сферах економіки та господарювання. На зразок промислово розвинутих країн світу, в Україні виникли посади «менеджерів зі знань», що свого часу відповідало функціям радянських інформаційних спеціалістів у структурах науково-технічного інформування.

В умовах побудови ринкового господарства виявляється, що економіка стає тією сферою людської діяльності, ефективність якої може визначатися лише ступенем розвитку та застосування знань. В Організації економічної співпраці і розвитку вважають, що в розвинутих країнах половину продукції виробляють у невиробничому секторі, а більше 25% промислової продукції — у високотехнологічних галузях, тобто все базується на знаннях [10, с. 44].

Однією з передумов розуміння важливості ролі та значення інформаційного менеджменту стало виникнення мережі Інтернет. Її впровадження почалося з послуг електронної пошти, які певним чином замінили процеси ручної та традиційної поштової розсилки. Далі вона поширилася в напрямі інтеграції в систему підготовки й прийняття ділових рішень, управління зв'язками підприємств та організацій завдяки наданню консультацій, обміну знаннями, спільному виконанню виробничих процесів тощо. Усе це підвищило рівень відкритості організаційно-економічних заходів розвитку підприємств,

сприяло зміцненню позицій останніх на ринку. Наступний етап упровадження Інтернет-технологій у підприємництві — реклама, корпоративне управління, електронна торгівля. Остання набуває сьогодні особливого значення, оскільки скорочує час отримання необхідних продуктів та послуг, а також впливає на ціноутворення. Тисячі бізнесменів уже працюють у такому режимі — торгують будь-яким товаром, починаючи з комп'ютерних програм, книг, промислового обладнання, устаткування, машин, аудіо- та відеозаписів і закінчуючи товарами народного споживання. Поняття електронної торгівлі (е-торгівля) або електронної комерції (е-комерція) виникло задовго до початку широкого комерційного використання мережі Інтернет і спочатку розроблялося для комерційних діалогових служб та в рамках концепцій нового інформаційного суспільства, які просували телекомунікаційні корпорації. Нині е-торгівлю розглядають як інструмент бізнесу, який дозволяє зменшити витрати підприємств і користувачів (покупців) за умови підвищення якості товарів та послуг, зниження їх собівартості та скорочення часу доставки до користувачів.

Основою е-торгівлі є технології передавання й опрацювання інформації, які дозволяють прискорити процес бізнесу завдяки автоматизації всіх інформаційних процесів. Технології електронного обміну добре поєднуються з методом бізнесу «доставка вчасно», що реально дозволяє суттєво зменшити витрати на виробництво (наприклад, економія на площах, запасах, обіговому капіталі), доставку, зберігання продукції, управління всіма організаційно-економічними, виробничими та збутовими процесами.

Е-торгівлю можна уявити як купівлю-продаж інформаційних продуктів і послуг через велику кількість мереж, які формують інформаційну супермагістраль. Остання, згідно з оцінками американських і японських економістів, може надати відчутніших економічних результатів, ніж свого часу система шосейних доріг. Цілі перебудови бізнесу на основі технологій е-торгівлі (е-комерції) передбачають: зниження витрат; прискорення отримання реакції покупців; підвищення якості продукції тощо [2, с. 143].

Е-торгівля охоплює дедалі більше суб'єктів підприємницької та інформаційної діяльності, зумовлюючи виникнення нових бізнес-процесів: діалогових (on-line), реклами, замовлення та доставки товару, служб підтримки покупців тощо. Так, тільки у 2000 р. регіональними центрами науково-технічної та економічної інформації сформовано та функціонують близько 100 різних електронних баз даних, якими можна обмінюватися між регіонами і підприємствами України. Основні серед них: інформаційний бюлетень системи НТІ; каталог «Виставки в Україні та за кордоном»; бюлетень реєстрації НДДКР та дисертацій; сигнальна інформація «Закони і підзаконні акти сфери освіти, науки, інформації». В Українському інституті науково-технічної та економічної інформації діє електронна бібліотека НДДКР та дисертацій. У багатьох бібліотеках України розроблені системи електронного пошуку необхідних першоджерел та

роботи з ними, формування баз даних рефератів та анотацій нових надходжень, електронних каталогів, бібліографій тощо.

У процесі сучасного вдосконалення підприємницької діяльності інформаційні технології також поступово, але впевнено виходять на передові позиції. Наприклад, у декількох містах (Дніпропетровськ, Донецьк, Київ, Львів, Одеса та ін.) започаткований такий вид е-торгівлі, як торгівля книгами, програмним забезпеченням, різними видами побутових товарів. Так, у Києві реально впроваджено торгівлю товарами супермаркетів системи «Автомаркет», «Фуршет», які супроводжуються такими процесами: покупець, не виходячи з дому або офіса, за допомогою персонального комп'ютера входить у базу даних супермаркету, наприклад, «Фуршет», вивчає номенклатуру товарів, їх ціни, сертифікати якості, робить замовлення, яке отримує протягом 1 2 год. за зазначеною адресою. Такий метод здійснення покупок є дуже зручним, але відсутність законодавчих документів щодо можливостей користування електронним підписом, дії електронного обігу грошей не дозволяє повною мірою використовувати позитивні напрями такого виду обслуговування населення, хоч е-торгівля дозволяє скоротити витрати на взаємодію з постачальниками, торговими партнерами та покупцями, які посідають значну частку в загальному обсязі накладних витрат, і таким чином знизити собівартість продукції, підвищити рівень життя народу. Прогрес не стоїть на місці, не чекає поки всі країни досягнуть одного рівня розвитку. Так, в Японії, щоправда експериментально, діє прогресивніший вид е-торгівлі — тривимірний факс. Така технологія передбачає купівлю-продаж певної продукції при фізичному місцеперебуванні виробників та користувачів у різних територіальних регіонах.

Крім цього, е-торгівля зумовила виникнення нових продуктів та послуг. Наприклад, діалогові ігри, електронні видання, служби інформаційного пошуку.

Серед операцій, основою яких є інформація і які, відповідно, прийнятні для застосування е-комерції, такі:

- угоди через мережі з метою здійснення покупок і виконання банківських операцій з використанням технологій захисту інформації, що дозволять використовувати електронні гроші;
- угоди з діловими партнерами з використанням технологій електронного обміну даними;
- операції, щодо збирання інформації (маркетингові дослідження, опрацювання інформації для прийняття управлінських рішень);
- операції, пов'язані з поширенням інформації серед наявних та перспективних користувачів, зокрема реклама, маркетинг, збут.

З точки зору інформаційного менеджменту всі ці операції потребують чіткої координації, узгодженості та контролю всіх підприємств, організацій, державної політики з метою зниження ризиків та розбудови е-комерції [3, с. 211].

Сьогодні стоять складні завдання розроблення та впровадження механізмів організаційно-технологічного вдосконалення інформаційного обслуговування всіх рівнів соціально-економічного розвитку країни, зважаючи на широке впровадження електронних технологій. Якщо з організаційної точки зору в цій проблемі спостерігають прогрес і вихід на світовий рівень, то в правових та економічних питаннях ще достатньо багато складних завдань, які необхідно вирішити найближчим часом.

Список літератури

1. Андрієнко В. М. Інформаційна діяльність в малому та середньому бізнесі / В. М. Андрієнко, Н. Ш. Пономаренко, К. В. Харіна, О. В. Фінагіна. — Донецьк: Юго-восток, 2008. — 202 с.
2. Введение в информационный бизнес / О. В. Голосов, С. А. Охрименко, А.В. Хорошилов и др. — М.: Финансы и статистика, 1996. — 240 с.
3. Винарик Л. С. Информационная экономика: становление, развитие, проблемы / НАН Украины / Л. С. Винарик, А. Н. Щедрин, Н. Ф. Васильева. — Д. : Институт экономики промышленности, 2002. — 312 с.
4. Законодавство України про інформацію : Збірник законів. — К. : Парламентське вид-во, 2003. — 228 с.
5. Законодавчі та нормативні документи України у сфері інформації, видавничої та бібліотечної справи : Тематична добірка. У двох частинах. / Уклад. Т. Ю. Жигун. — 2-ге вид., доп. — К. : Кн. Палата України, 2002. — 124 с.
6. Калюжний Р. А. Інформаційне забезпечення управлінської діяльності в умовах інформатизації: організаційно-правові питання теорії і практики / Р. А. Калюжний, В. О. Шамрай, М. Я. Швець, В. Д. Гавловський, М. В. Гуцалюк, В. О. Шамрай. — К. : Академія держ. податкової служби України, 2002. — 296 с.
7. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. — Х. : Фоліо, 2001. — 47с.
8. Кузнецов И. Н. Учебник по информационно-аналитической работе / И. Н. Кузнецов. — М. : Яуза, 2001. — 320 с.
9. Кулицький С. П. Основи організації інформаційної діяльності у сфері управління : навч. посіб. / С. П. Кулицький. — К. : МАУП, 2002. — 224 с.
10. Сусська О. О. Психологія інформаційної діяльності в сфері масової комунікації. Основи формування критеріїв ефективності інформаційного обміну / О. О. Сусська. — К. : Знання, 2007. — 81 с.
11. Хромченко, Л.Г., Організація інформаційної діяльності. Теоретичні основи : навч. посібник / Міжнародний слов'янський ун-т / Л. Г. Хромчекно, О. С. Раковська-Башмакова, А. С. Шраєр; за заг. ред. Х. В. Чаковського. — Х. : МСУ-Харків, 2008. — 351 с.

Надійшла до редколегії 28.03.2013 р.